

ΘΑΝΟΣ ΒΛΑΣΤΟΣ, ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ Ε.Μ.Π.
Συγκοινωνιολόγος-Πολεοδόμος

T: +30 210 772 2630
Φ: +30 210 772 2752
Κ: +30 6974 738360
E: vlastos@survey.ntua.gr
URL: <http://users.ntua.gr/vlastos>
vlastos@survey.ntua.gr

30.12.2016

Θέμα: Σχετικά με το «Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας - (ΣΒΑΚ)»

Αγαπητέ/ή κ. Δήμαρχε,

Το να έχει εκπονηθεί για ένα Δήμο «Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας - (ΣΒΑΚ)» αποτελεί πλέον απαραίτητη προϋπόθεση για την Ευρωπαϊκή χρηματοδότηση κάθε έργου σχετικού με την πολεοδομία, την αστική οδοποιία και την οργάνωση της κυκλοφορίας. Είναι λοιπόν ευτύχημα για ο Δήμο σας ότι περιλαμβάνεται στις πόλεις που θα υποστηριχτούν από το Πράσινο Ταμείο.

Τα ΣΒΑΚ δεν είναι απλά Σχέδια. Πρόκειται για ολοκληρωμένες «Στρατηγικές» με στόχο πόλεις πιο ανθρώπινες, ζωντανές και παραγωγικές που θα παρουσιάζουν μια ριζικά διαφορετική εικόνα, σε σχέση με αυτήν που γνωρίζουμε σήμερα. Στρατηγικές είναι το ζητούμενο και όχι σημειακές αποσπασματικές διορθώσεις.

Στην Ευρώπη η σχετική εκστρατεία έχει ξεκινήσει εδώ και αρκετά χρόνια. Οι μεγάλες αλλαγές είναι ορατές. Αποτελούν απάντηση α) στην απειλή της κλιματικής αλλαγής και β) στις σοβαρές επιπτώσεις στην οικονομία και στην ποιότητα ζωής από τη ρύπανση, τα ατυχήματα, τον κορεσμό, τον θόρυβο κ.λπ. Οι γεωπολιτικές εξελίξεις κατά τα τελευταία έτη δείχνουν πόσο σοβαρός επίσης για την Ευρώπη είναι ο κίνδυνος από την ενεργειακή εξάρτηση.

Η προώθηση λοιπόν της Βιώσιμης Κινητικότητας, δηλαδή της μείωσης της κατανάλωσης καυσίμων για τις μετακινήσεις, αποτελεί πρώτιστα πολιτική και περιβαλλοντική προτεραιότητα για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Για αυτό το ζητούμενο από τα ΣΒΑΚ είναι να προδιαγράψουν πολεοδομικές και κυκλοφοριακές πολιτικές για

- τη μείωση των κυκλοφορούντων οχημάτων,

- τον περιορισμό των ταχυτήτων,
- την απόδοση σημαντικότερου ρόλου στο Περπάτημα, στο Ποδήλατο και στη Δημόσια Συγκοινωνία, δηλαδή στους τρεις πυλώνες της Βιώσιμης Κινητικότητας,
- τη δημιουργία νέων δημόσιων χώρων και τη διεύρυνση υφισταμένων μέσω περιμετρικών σε αυτούς πεζοδρομήσεων. Από την ποιότητα των δημόσιων χώρων εξαρτάται η ενθάρρυνση των τριών παραπάνω πυλώνων της Βιώσιμης Κινητικότητας. Είναι φανερό ότι στην πόλη ο βασικότερος δημόσιος χώρος για να περπατάς, να κάνεις ποδήλατο και να στέκεσαι είναι ο δρόμος. Τα ΣΒΑΚ εστιάζουν στις πολιτικές που αποσκοπούν στο να αλλάξει ο δρόμος ταυτότητα.

Προφανώς για τη χώρα μας, σε συνθήκες χρεοκοπίας, η συνεχιζόμενη εμμονή στην πολυτέλεια της αλόγιστης χρήσης αυτοκινήτων σε δρόμους που δεν τα χωρούν, αποτελεί αυτοκτονία. Ενώ η Ελλάδα για να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό των άλλων χωρών θα έπρεπε για να τις φτάσει να τρέχει με πολύ πιο γρήγορους ρυθμούς από αυτές, σήμερα πηγαίνει προς τα πίσω. Για αυτό η μαζική χρηματοδότηση 150 πόλεων για εκπόνηση ΣΒΑΚ είναι μια πολύ θετική κίνηση. Θα μπορούσε να συμβάλλει στο να αναπτυχθεί μια μεγάλη συζήτηση για το αύριο της ελληνικής πόλης, για την αναβάθμισή της, την απελευθέρωση δημόσιων χώρων από το αυτοκίνητο, τη συγκράτηση των περιβαλλοντικά καταστροφικών επεκτάσεων, τη διαμόρφωση συνθηκών άνεσης και ασφάλειας και την ενίσχυση της ελκυστικότητάς της για κάτοικους, επισκέπτες και επενδυτές. Δίνεται μια καλή ευκαιρία στις ελληνικές πόλεις για να συνεργαστούν, να ανταλλάξουν θετικές εμπειρίες και καλές πρακτικές.

Η αλλαγή με τα ΣΒΑΚ της πολεοδομικής και κυκλοφοριακής εικόνας της πόλης ως στόχος έπεται ενός άλλου, ίσως πιο κρίσιμου, που έχει να κάνει με το κοινωνικό περιβάλλον. Από αυτό θα εξαρτηθεί η αποδοχή ή η απόρριψη των σχεδιασμών. Η κατανόηση από τη δημοτική αρχή ότι το ΣΒΑΚ είναι κάτι πολύ διαφορετικό, ως διαδικασία και αντικείμενο, από την εκπόνηση μιας συμβατικής κυκλοφοριακής μελέτης, αποτελεί το πρώτο βήμα ώστε να προσκαλέσει την τοπική κοινωνία να ενημερωθεί και να συμμετάσχει σε έναν ουσιαστικό σχεδιασμό. Το ΣΒΑΚ αποτελεί πρόκληση για μια πραγματική τοπική δημοκρατία. Περισσότερο και από την ενημέρωση για τα τεχνικά ζητήματα αποσκοπεί στο να δρομολογήσει διαδικασίες εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης, δημόσιας διαβούλευσης και δεσμεύσεων πολιτών και πολιτικών για ένα διαφορετικό αύριο. Ο ρόλος του πολίτη στα κοινά αναβαθμίζεται. Αυτή είναι η πολιτική προϋπόθεση και θεμέλιο των ΣΒΑΚ για μια επιτυχημένη διαδικασία που δεν αρχίζει ούτε τελειώνει με την ανάθεση και την παραλαβή μιας μελέτης. Αυτή αποτελεί ένα ενδιάμεσο στάδιο του ΣΒΑΚ που ακολουθεί την κοινωνική συναίνεση και τη δέσμευση για γενναίες αλλαγές και συνεχίζεται με έργα και με την αξιολόγησή τους. Η οργάνωση των υπηρεσιών του Δήμου για να ανταπεξέλθουν σε αυτά τα νέα καθήκοντα αποτελεί επίσης μέρος της ολοκληρωμένης διαδικασίας ενός ΣΒΑΚ.

Ο κίνδυνος να ονοματιστούν ΣΒΑΚ 'ανώδυνες' συμβατικές μελέτες είναι υπαρκτός. Επίσης, υπαρκτός είναι ο κίνδυνος τα ΣΒΑΚ, αντί να εγκαταστήσουν διεπιστημονικές συνεργασίες, να εγκλωβιστούν σε στενά συγκοινωνιολογικές θεωρήσεις ειδικών που θα κρατήσουν στο περιθώριο τον κάτοικο. Η ευκαιρία που δίνεται έτσι από τα ΣΒΑΚ θα έχει χαθεί.

Με τα ΣΒΑΚ το διακύβευμα είναι εξαιρετικά ευαίσθητο και θέλει πολύ προσοχή, γιατί αναφέρεται λιγότερο σε διαμορφώσεις οδοποιίας ή ρυθμίσεις κυκλοφοριακής οργάνωσης και περισσότερο σε κοινωνικές και πολιτικές επιλογές, σε σχέσεις κοινωνικότητας, στη βίωση της πόλης, στην αστική συνείδηση. Έχει να κάνει με την ιστορική μας ταυτότητα, με την κουλτούρα μας, τη ζωή μας και την πόλη που ονειρευόμαστε για τα παιδιά μας.

Αγαπητέ/ή κ. Δήμαρχε,

Στην ιστοσελίδα της Μονάδας Βιώσιμης Κινητικότητας του ΕΜΠ www.smu.gr, που τα τελευταία είκοσι χρόνια δραστηριοποιείται γύρω από θέματα Βιώσιμης Κινητικότητας, μπορείτε να βρείτε δεκάδες άρθρα, μελέτες και ερευνητικά προγράμματα σχετικά με τα ζητήματα αυτά. Το υλικό αυτό θα σας βοηθήσει να αντιμετωπίσετε καλύτερα την πρόκληση που αποτελεί για το Δήμο σας το ΣΒΑΚ. Μετά χαράς επίσης θα σταθούμε δίπλα σας και θα υποστηρίξουμε τις προσπάθειές σας στο να βάλει ο Δήμος σας και τη δική του σφραγίδα, καταθέτοντας και το δικό του παράδειγμα, στις αλλαγές που ελπίζεται να επιφέρουν τα ΣΒΑΚ στην Ελλάδα τα επόμενα χρόνια.

με εκτίμηση

Θάνος Βλαστός

Καθηγητής ΕΜΠ
Επιστημονικός υπεύθυνος
της Μονάδας Βιώσιμης Κινητικότητας